O naše národohospodářské posílení a nové usměrnění v československé republice.

Napsal

Augustin Seifert.

(Otisk z měsíčníku NRČ. „Čechoslovák" roč. 1930 čís. 7. 8. 9.)

1 9 3 0.

Národní rada československá

Praha

Valentinská 1.

Za Kč 3.—.

Při ustavující schůzi NRČ dne 17. VI. 1900 prohlásil poslanec dr. Jos. Herold:

K uskutečnění státoprávního programu a ideálů národních stejně jako slovanských hledejme v NRČ., co nás všecky spojuje a nikoli, co nás dělí.

*

Po obnově našeho národního státu vyslovil se president čs. republiky T. G. Masaryk k novoroční deputaci NRČ na Hradčanech dne 1. I. 1919:

Národní rada musí býti v republice jakýmsi všenárodním korektivem naším...

*

Při své návštěvě v Národní radě československé dne 12. XII. 1919 řekl president republiky T. G. Masaryk:

Rád vzpomínám svého členství v Národní radě a své spolupráce s ní. My jsme za války skonfiskovali jaksi Vaše jméno. Měli jsme sice obavy, aby Vám z toho nevzniklo nějaké pronásledování a nazvali jsme se tudíž Národní radou zahraniční. Z toho vidíte, že jsme si byli vědomi postavení, které má Národní rada v československém národě. *Pokud se týče dnešních poměrů, jsem si jist, že jak jsme vyrostli jako národ, že tak i význam Národní rady vzroste. Bude jejím posláním, aby byla svědomím československého národa.* Budu šťasten, budu-li moci s Vámi pracovati, aby se Národní rada československá stala institucí, jaké vyžaduje nynější doba. Nepochybuji, že se najde vhodná forma pro tuto Vaši činnost, které přeji plného zdaru.

*

Ministerský předseda Ant. Švehla praví dne 28. října 1925 k manifestační schůzi NRČ.:

NRČ. spojovala v nejtěžších dobách síly celého národa a připravovala tak mravní i politické základy obnovy našeho státu. Dosažením samostatnosti není její úkol skončen; vědomí jednoty zájmů národních a láska k národu, z nichž vytryskly všechny činy a oběti, vrcholící v dosažení vlastního státu, jsou podmínkou jeho trvání a rozkvětu. Další činnost Národní rady československé, spojující mysli a srdce všech věrných občanů k plodné práci, nechť provází stálý zdar!"

OFFSITE
HC
270.27
.S48
1930g

Otisk z měsíčníku NRČ. „Čechoslovák“.

Augustin Seifert:

O naše národohospodářské posílení a nové usměrnění v československé republice.

Po pěti letech letos obnovená Briandova francouzská iniciativa pro spolupráci evropských států hlavně na poli hospodářském, přispěje zajisté ke studiu dalekosáhlého problému — i když nemá zatím vyhlídky na realisaci v době dohledné, ani po pravděpodobném prodloužení nemožně kratičké lhůty do 15. července 1930; nebývá šťastna práce kvapná o to méně, čím jest problém obtížnější.

V našem Československu pak zeměpisná, dopravní a hospodářská situace vyžaduje úvah mimořádně všestranných a hlubokých. Poměry výrobní, zvláště však obchodní po světové válce jsou u nás daleko převážně nové. Obtíže vzrostly též nám — jako celému světu — především i politickým a hospodářským rozvratem Ruska; s velestátem ruským churaví současně celý svět a zejména Evropa, krutě potrestaná za nespornou svoji spoluvinu v rozvratu slovanského Ruska...

Podmínky národohospodářského života doma v republice podobně jako otázky našeho vývozu a hlavně dovozu do Československa, regulovaného nově mezinárodními smlouvami, nutno nám přezkoušeti se stanoviska zájmů československých, a to jak dnes, tak pro budoucnost. Bude to práce veliká, obtížná, zodpovědná, ale nezbytná, nemáme-li se potáceti jen, co bůh dá i štěstí junácké — držitelům finanční a hospodářské moci...

Nežli si povšimneme *zbytečného dovozu* do Československa, někdy za cenu velmi pochybné kompensace československých možností exportních, buď nám dovolena důležitá reminiscence z dob naší poroby, kdy u nás bylo ještě *více zájmu* o národohospodářské posílení *našeho národa* nežli jen o zisk za každou cenu, podle zásad národů zabezpečených „business is business“.

Byl to věhlasný organisátor české vědy národohospodářské, profesor Karlovy university a emer. ministr JUDr. Albín *Bráf*, který na základě porad národohospodářského odboru Národní rady československé (resp. tehdy ještě české) formuloval pro schůzi NRČ. dne 18. ledna 1909 domácí naše otázky národohospodářské — za tehdejšího vlivu rozpoutaného protičeského fanatismu — trvale pozoruhodným elaborátem, který pak vytištěn ve 20.000 výtiscích a stal se tehdy podkladem

úspěšné celkové akce NRČ. Otiskneme zde především hlavní část *onoho poučení* NRČ. z péra Bráfova doslovně, při čemž nebudeme měniti ani tehdejšího Bráfova názvosloví a na př. jeho zřetele k poměru jen Čechů k Němcům, kdežto *dnes už* nutno pamatovati v našem obnoveném národním státě (rozšířeném i o Slovensko a Podkarpatskou Rus), současně též na poměr Slováků i Karpatorusů k jejich staletým utlačovatelům Maďarům, což si náš čtenář ostatně vždy sám vhodně doplní.

Nuže, *citujeme především* ze znamenitého Bráfova referátu z roku 1909:

„Vidíme, že se v otázce národohospodářského zvelebení českého vyvinuly dva směry snah, které se sice navzájem přímo nevylučují, druhdy i splývají, než mají přece myšlenková východiště rozdílná a v různých dobách uplatňují se s rozdílnou intensivností. Je to jednak směr, který se dá pojmenovati positivním národohospodářským vlastenectvím českým, jednak směr, který východiskem a rázem svým asi nejsprávněji se označí názvem hospodářské odvety za národní příkoří.

Přihlédněme nejprve zebrubněji, v čem se zakládá směr prve řečený.

Prýští z přesvědčení, že hospodářské moci a zdatnosti našeho národa nepřibývá tou měrou, jaké vyžaduje potřeba vzhledem ke stoupající kapitálové síle a podnikatelským rozmachům živlu německého, nás nejen zvenčí obklopujícího, nýbrž dosud na všech místech svými průmyslovými a obchodnickými, ano i zemědělskými závody prostupujícího. V ustavičném proudění českého lidu z jeho oblastí jazykových do německých i jiných cizích, a to nejvíce do postavení služebných spočívá neklamné, však trudné svědectví naší hospodářské slabosti. Ukazuje, že nedovedeme přirozený svůj přírůstek obyvatelský na své vlastní domácí půdě uživiti tou měrou, jež by hověla měřítkům, vyplývajícím z nynější kulturní výše našeho národa. Na několika prostranstvích, značný počet českých okresů zahrnujících, nevykazuje se při občasných sčítáních lidu přírůstek žádný. Nesnáze úživy pudí lid jinam. I tam, kde kolem měst a průmyslových sídel českého území jazykového počet obyvatelstva mocněji roste, nezakládá se tato skutečnost toliko na pokrocích naší vlastní výrobní a obchodní rozpínavosti, nýbrž jest značnou měrou způsobována vzrůstem trvajících a zakládáním nových podniků německých.

Není dnes žádného prozíravého člověka mezi námi, aby nechápal povážlivost tohoto úkazu. I nahlíží se stále zřejměji, že k potřebné odpomoci nepostačí pouze budíti v lidu našem hospodářské ctnosti, jako zejména spořivost, vytrvalost, podnikavost a touhu po hospodářské samostatnosti, ale jinak jenom vyčkávati, až se v něm samočinně probudí vydatnější počiny jednotlivců, a rozruch obecně čilejší; spíše, že jest již nejnaléhavější, ano palčivou potřebou vzbuditi a trvale upev-

niti v lidu našem hospodářské uvědomění národní neboli národohospodářské vlastenectví jako nerozlučnou stránku našeho národního vlastenectví vůbec, stejně důležitou jako všeliké ostatní stránky jeho. Všecko úsilí jest vynaložiti, aby toto národohospodářské vlastenectví všecky vrstvy národa a všecky jejich příslušníky uchvacovalo a pronikalo jako vědomí veliké mravní povinnosti ve službách sebeochrany a pokroku národního. V duchu toho národohospodářského vlastenectví má každý již od dětství býti vychován. Dlužno je pěstovati rodinou, školou, tiskem tak pronikavě a platně jako jiné směry uvědomění národního, aby se tak všeobecnou národní svépomocí vydatně a soustavně dohánělo, v čem jsme účinkem svých dosavadních osudů zůstali nejvíce pozadu za národy, jejichž vývoj byl šťastnější. Jen v tomto vážném a hlubokém smyslu dostává heslo „Svůj k svému" bezprostředný, mravně posvěcený vztah k našim velkým cílům národním.

Protože jest pružinou tohoto národohospodářského vlastenectví záměr zabezpečiti budoucnost národa naproti všem světodějným možnostem také největší dosažitelnou měrou hmotné mohoucnosti, vyloučen jest samozřejmě všechen jiný vedlejší zřetel, zejména též příměsky konfesijní. Ano v jádru svém není snažení řečené namířeno nepřátelsky proti žádné národnosti, nýbrž osvědčuje se jím prostě nutný a mravně oprávněný egoismus národní, směřující k sebezachování a rozvoji.

Protože jest naše národohospodářské vlastenectví jen větví na mohutném stromu našeho národního vlastenectví, pokračováním a utužením díla probuzení národního, nemají prostředky jeho vybočovati z mezí mravního účinkování poučujícím a povzbuzujícím výkladem i příkladem. Vylučuje se tedy všecko násilí a osobní štvanice mimo jiné i proto, že toho může snadno býti zneužito k nezaslouženým útokům. Zabezpečuje sice v národě vzdělaném a mnohostranně dovedném sama hojnost a rozmanitost potřeb jeho nadmíru rozsáhlé působiště praxi dle zásady „Svůj k svému", přes to však v nynějších poměrech žádný národ, ani sebe větší a sebe pokročilejší nemůže sám všecko vyráběti, čeho příslušníci jeho potřebují. A tak jsou povahou věci provádění té zásady dány meze, jež jenom soudné uvážení v jednotlivém případě správně rozpozná.

Kdo by ostatně své vlastenectví národní na odiv stavěl, ale z důsledků jeho v oboru hospodářském bez podstatných důvodů pro svou osobu se vymykal, ne-li dokonce jen jednostranně a podloudně z nich chtěl těžiti, bude ve všech případech nejcitelněji postižen, odepře-li se jemu zase přízeň a ochota, z vlastenectví národohospodářského plynoucí.

S výhradami právě naznačenými požaduje NRČ. ve jménu českého vlastenectví národohospodářského autoritativně, zejména

1. na českém lidu všem, zvláště pak na vrstvách je-

ho středních, nejrozhodnější národní uvědomělost spotřebitelskou, jevící se v odběratelské ochotě k výrobkům českých závodů, neboť ona jest nejjistějším prostředkem, aby se zabezpečila potřebná poptávka trvajícím podnikům českým, jakož i opora pro zakládání nových, není-li jich dosud pro určité druhy zboží vůbec, nebo je-li jich ještě nedostatek, kdežto pro zboží, jehož domácí výrobou českou získati nelze nebo dokud ho zjednati nelze, stejnou ochotou odběratelskou buďtež dařeny obchodní podniky české;

2. na českém vyrabitelstvu všelikém, aby tou měrou, jakou z řečené odběratelské ochoty může těžiti, péči mělo o zdokonalení své výroby, o svou konkurenční schopnost s výrobou cizí, o přiměřeně dobré i levné obsloužení svého zákaznictva;

3. na českém obchodnictvu, aby samo, jak vůbec jen možno, bylo a snažilo se býti uvědomělým prostředkovatelem odbytu výrobkům českým, anoť jen v těch mezích, v jakých tomuto úkolu vyhoví, smí činiti nárok na čestný název českého obchodnictva;

4. na českých bankách a jiných ústavech úvěrních všeho druhu, aby se vypracovaly ve skutečné vůdce a strůjce národohospodářského pokroku českého, věnujíce potřebám výroby české a obchodu českého zvláštní svůj zřetel a zejména též svou vydatnou a promyšlenou pomoc prostředkovatelskou zakládání nových výrobních podniků českých;

5. konečně i na všech samosprávných korporacích, aby také ony v oboru příslušných veřejných hospodářství řídily se zásadami podobnými, zvláště při zadávkách a pokud se to s povahou a cílem veřejných hospodářství snáší, i zřizováním vlastních závodů výrobních, úvěrních a t. d.

Toto jsou hlavní pravidla českého vlastenectví národohospodářského. Z nich dají se vyvoditi vůdčí zásady pro všecky jednotlivé případy, jež zde podrobněji vytčeny nejsou.

Tak řečený odvetný směr na poli národohospodářském nevylučuje všade uplatnění zásad těchto, ano neméně vřele se k nim přiznává, maje však výslovný ráz odvetný za příkoří, na národu našem páchaná a stavě odvetu do popředí svých pohnutek, propukává hlavně při prudčích výbuších národnostního zápasu živou agitací v tisku a různých shromážděních, jejichž cílem bývá odvraceti českého zákazníka od závodů německých, nejrozhodněji a právem ovšem od takových, jejichž vlastníci jsou zjevnými nepřáteli nebo škůdci národa našeho. Čím více váží a působí hlediště boykotové, tím snáze se zapomíná na positivní požadavky, které plynou oproti českým závodům z našeho zvelebovacího úsilí národohospodářského. Proto se také při rozhodném odvetném pojímání našich akcí hospodářských, pokud jde o přízeň spotřebitelstva, dosud

zpravidla více přihlíželo k národnosti prodavačů nežli k původu zboží, od nich prodávaného. Při tom se též snáze vybočuje z hranic odvety ryze národní na půdu jiných protiv (na př. konfesijních) a směsují se pak požadavky národohospodářského vlastenectví s hesly rázu zcela jiného.

Konečně jest pochopitelno z ovzduší rozhořčení, ve kterém akce odvetné se rodí, že se vůbec nejen provádějí hlučněji, nýbrž že též sahávají k prostředkům méně vybíravým, jejichž ostří se bezděčně otupuje delším užíváním. A tak odvetná hnutí podobná, ač mohou míti v určitých poměrech a případech plné odůvodnění a ospravedlnění, nemívají už proto trvalosti, že příliš výlučně vytryskují z bouřných vzplanutí citových, jsouce podobnějšími náhlým zátopám nežli tokům, trvale a pravidelně zúrodňujícím.

Než národohospodářské zvelebení české potřebuje toku pravidelně a trvale zúrodňujícího! Akce, živená pouhými hesly odvetnými, musila by ustáti, jakmile by pominuly její podněty, jak by tedy odpadlo příkoří, národnosti naší činěné, které odvetu vyvolalo. Naproti tomu nemá snažení, jež bylo označeno jako české vlastenectví národohospodářské, příčinného vztahu k určitým křivdám a bezprávím na nás páchaným, ano nutnost jeho by nebyla o nic menší, i kdyby se dle spravedlivých zákonů provedla ve všech zemích českých rovnoprávnost národní ve škole i úřadě zcela po rozumu našich vlastních požadavků. Neodčinilat by sebe úplněji provedená rovnoprávnost o sobě ještě nedostatky, které ve vývoji našem byly následkem někdejšího neblahého díla germanisačního a společenských pošinů, které ono vyvolalo a jimiž bylo provázeno. Neboť naše poměrná národohospodářská opozdilost netkví nějak beznadějně v naší národní povaze, nýbrž má své příčiny v minulých osudech našeho národa a dá se odčiniti. Jen třeba sebedůvěry, silné vůle a toho hlubokého porozumění i citem i rozumem, které vedlo naše buditele požehnané paměti. A jako se celé dosavadní utěšené dílo našeho obrození národního vedlo, provedlo a povedlo prostředky ryze mravními, tak budiž o dovršení jeho na poli národohospodářském usilováno rovněž jen mravními prostředky, jež vyplývají ze správně pojatého národohospodářského vlastenectví, soustavně, všestranně, s nadšením čistým a s pevnou věrou v budoucnost národa."

Tolik tedy prof. Bráf r. 1909.

Skvělé toto poučení z Národní rady československé vystihuje i po více než dvou desítiletích národohospodářský problém našeho národa nejen v dobách před obnovou českého národního státu, ale i po převratu a po připojení Slovenska i Podkarpatské Rusi. Jsou to klasické, nezměnitelné *příkazy veškerenstvu* našeho lidu a zvláště odběratelstvu, výrobcům z kruhů řemeslných i průmyslových, obchodnictvu, bankám, i ostatním ústavům finančním a podobně korporacím samosprávným; nutno dnes ještě výslovně dodati povinnost *státu*

československého podporovati další rozvoj a případně vznik naší tvorby národohospodářské dalekosáhlými možnostmi státními, při čemž mají těžkou odpovědnost všichni představitelé mladé republiky — celek i jednotlivci...

Vůdcové našeho národohospodářství mají však zároveň veliké úkoly *programové* do budoucnosti, jež by odpovídaly novým poměrům osamostatnění, s veškerými ovšem důsledky po stránce větší nebo menší příznivosti. Změny v odbytištích našich výrobků za hranicemi čs. republiky, jak je prvně zformoval výsledek převratné války světové, utvářely se nově jednak obchodními smlouvami s celní i tarifovou politikou, jednak i nově se vyvinuvší konkurencí a vznikem nových podniků v okruhu odběratelstva, v té které zahraniční oblasti, případně též odpadnutím obchodního spojení dřívějšího. Ostatně podobně jako při mrtvém zboží, změnily se i podmínky našeho exportu sil pracovních všech oborů, totiž proudu vystěhovaleckého; ztížily jej především tamní domácí krise (nechceme-li se šířiti o nesporném krajním chauvinismu nacionálním zrovna těch států, kde se proti „chauvinismu" slovy nejvíce horuje s ostnem proti nám, případně proti Slovanům vůbec), takže kromě drakonického postupu proti přistěhovalectví (jak v zámoří, tak v Evropě) vzniklo dokonce i celé odvětví poválečného zákonodárství „na ochranu domácího trhu práce", které my sami tak blahovolně posuzujeme, běží-li o příslušníky hlavně Německa i Rakouska.

Čeliti takové situaci bude možno Československu jako státu exportnímu trvaleji pouze časem, avšak s průpravou nutno začíti hned. Snížení nákladů výrobních v zájmu uschopnění vývozu naší nadprodukce výrobní, není však jediným východištěm, nemluvě ani o obtížích, jak zlevniti současně úroveň životních potřeb úměrně v zájmu a ke štěstí všech.

Vidíme, že i samo světovládné imperium Velké Britanie, za jehožto hranice vyváží se čtyři pětiny anglické výroby průmyslové, hledá úsilovně cesty, jak odpomoci tamním nebývalým krisím odbytovým i nezaměstnanosti — důsledkem hospodářské konkurence států jiných a především i vlivem velkorysé propagandy německé proti Anglii nejen v Indii a v Egyptě, ale i v celém světě. Podobně národní hospodářství říše německé, lekajíc se hrozivých břemen svých z neproduktivních podpor v nezaměstnanosti tamní, snaží se řešiti svou domácí krisi sjednáním snížení nákladů výrobních a zlepšením životní úrovně obyvatelstva, ježto očekává odtud lepší možnosti pro svou konkurenci v obchodě světovém. Zabraňování dovozu zahraničního zboží, ano i přímo soustavný bojkot cizozemské výroby a dovozu — třeba se to děje kromě cel a regulace dopravních tarifů hlavně via facti a nenápadně politikou *cenovou* — soustavně možno pozorovati už v Německu, Rakousku, Maďarsku, Italii, Francii, Anglii, Spojených státech amerických, Kanadě, Indii, Japonsku atd. Možno *nám v Československu* za těchto okolností zameškati akci pro pod-

poru českého a slovenského zboží *domácího*? Možno nám opomenouti nejlepší akci k odstranění nezaměstnanosti u nás a ke zvelebení veřejného blahobytu?

V zemědělství československém staly se za posledního desítiletí dalekosáhlé změny provedením pozemkové reformy, která 40% půdy přidělila drobným zemědělcům; avšak v zápětí už hrozivá krise zle zalomcovala odvěkými základy naší hospodářské a národní stability. Litovati toho jest proto tím spíše, že si tolik *náš národ* sliboval (zvláště také za racionálního použití vymožeností zemědělské vědy a družstevnictví) od nového kursu popřevratového pro *znárodnění půdy* v zájmu odčinění habsburských konfiskací po událostech z 1547 a 1620 i za další nenávistné zloby našich bezohledných nepřátel neméně nežli od slibovaného druhdy znárodnění velkoprůmyslu, počínaje doly a báněmi.

Krise přikvačily také na četné československé živnosti, *hlavně průmysl exportní*. Stačí tu povšimnouti si jen bilance čs. obchodu zahraničního za první pololetí 1930. Vykazuje při celkovém obratu 16 miliard 605 milionů Kč, aktivum 300 milionů Kč (oproti stejnému období loňskému s pasivem 631 mil. Kč při obratu 19 miliard 137 mil. Kč). Poučné jest, že poklesl dovoz do Československa o 1.700 milionů Kč a vývoz z ČSR o 800 milionů Kč. Při tom pokles vykazuje zvláště skupina surovin (o 1.192 mil. Kč), jichžto na př. za 600 mil. Kč méně odebraly pouze čs. továrny textilní, nemajíce odbytu, jakož hotových výrobků (strojů, přístrojů atd.) méně dovezeno o 411 mil. Kč. Při vývozu z Československa jeví se úbytek o 438 mil. Kč zvláště u textilií (více než o 150 mil. Kč), skla 30, železa 30, dříví 26, uhlí 19, nerostů 11, potravin 71, obilí a sladu 33 a u cukru o 34 mil. Kč. Tím pochopitelně trpí všecko naše národní hospodářství a krutě zvláště nezaměstnaný lid pracovní.

Avšak to jest pouze pohled na *dnešní stadium* a poměry u nás mohou se — dosud netušeně — zhoršiti až kriticky a trvale, ježto nezávisí všecko pouze na nás, Čechoslovácích samých. A tu třeba jest *soběstačnost* — zvláště u státu exportního — pouze hudbou daleké budoucnosti, nutno se znovu i znovu zamýšleti, *jakou přestavbou* národního hospodářství v Československu bylo by možno trvale zmenšiti rostoucí nebezpečí jednak vyvrcholení krise, jednak i závislost naši na odbytu některých výrobků československých v cizině, ať už ze surovin ryze domácích (na př. cukru), nebo z částečně dovážených (pšenice, vlny, lnu) či konečně ze surovin výhradně cizokrajných (bavlny); ostatně některé suroviny daly by se také nahraditi jinak než dovozem dnešním nebo konečně i pěstovati hojnější měrou u nás v Československu místo a v náhradu přebytečného kontingentu surovin ryze domácích. Nejen, že by se takto naše závislost na cizině menšila, ale bylo by možno zlevniti některé životní potřeby v zájmu širokých vrstev občanstva *domácího* (na př. cukru), čímž by se docílilo

vzestupu jeho spotřeby domácí za současného zmenšení dovážených některých potřeb (na př. tuků) a při řepařství by mohlo býti více pamatováno na zájmy zemědělství samého nežli výhradně racionalisticky na průmysl cukerní. Theoretikové i odborníci prakticky zkušení měli by ve *vyšším zájmu veřejném* v těchto věcech také v Československu bezodkladně aspoň nyní začíti s průpravou k nesnadnému řešení naléhavého problému.

Rovněž nezbytno konečně vyvoditi též u nás praktické důsledky z poznání, že *dovážíme* do Československa *docela zbytečně* některé druhy zboží cizozemského. Právě vydaný svazek „Čs. věstníku statistického" přináší v tomto směru nový příspěvek statistický o zbytečném pro nás dovozu (prací dra Auerhana i dra Konopáče); zboží roztříděno na suroviny, polotovary a tovary, podle tří tabulek, z nichžto zde uvedeme jen číslice závěrečné:

I. Nutné zboží, kterého vyrábíme nedostatečné množství a jehož dovoz by mohl celý odpadnouti, má hodnotu Kč 1.159,574.000.— a hodnota dovozu, jenž by mohl odpadnouti důsledkem obmezení jest 860,357.000 Kč, což činí úhrnem obrovskou číslici více nežli 2 miliard Kč, odečteme-li pak místo některých výrobků žádoucí dovoz jen surovin, jeví se žádoucí úspora částkou 1.459,781.000 Kč.

II. Zboží, jež vyrábíme, ale přes to z různých důvodů přece jen i dovážíme a jež by mohlo odpadnouti, má cenu Kč 2.538,160.000.— a bylo by možno ušetřiti Kč 207,390.000.—.

III. Zboží, jehož spotřebu označiti možno za zbytečný luxus i přepych, a jehož dovoz by mohl buď vůbec odpadnouti nebo se obmeziti, aniž by bylo nutno dováželi v náhradu nějaké suroviny, má hodnotu Kč 504,425.000.— čili 2.75% celkového našeho dovozu, při čemž jsou tyto číslice minimální, jelikož i v dřívějších tabulkách jsou četné předměty (na př. požívatiny), zbytečně o několik neděl dříve z nepřátelské ciziny dovážené. Bohužel dovoz těchto nejrůznějších luxusních předmětů z ciziny zvláště v posledních letech stále stoupá, ježto jej organisují ve skutečnosti tamní vlivné banky a jest proto povinností všech rozvážných našinců, hlavně dam, působiti, aby nerozumná a luxusní spotřeba byla postupně aspoň odstraňována moudrou hospodárností veškerých vrstev československého národa.

Celková částka zbytečného dovozu dostupuje *úžasné číslice* 5.270.000.000 Kč a po srážce nutného dovozu náhradních surovin, potřebných k vlastní naší výrobě výrobků, posavad dovážených a částečně i po zpracování vyvážených, Kč 3.845 milionů čili 20.94% procent celkového dovozu z roku 1928. Tady jest páka práce k ozdravění našeho národohospodářství.

Jen ukázkou budiž uvedeno několik druhů ze *zbytečného dovozu luxusního zboží* z r. 1929, při čemž hodnotu zboží uvedeme *v tisících Kč:* likéry atd. 2,722, šumivá vína 3,243, jemné stolní sýry 17,367, bavlněné krajky a výšivky 15,168, orientál-

ní koberce 32,229, celohedvábné tyly a gázy 171,934, hedvábné krajky 6,928, zboží výstrojné 20,626, jemné zboží kožišnické 63,665 (obyčejných kožešin ještě značně nad 100% více), zlaté výrobky 31,937. Dále na př. zboží skleněné 42,085, zboží voňavkářské a kosmetické 9,013, speciální salámy (mortadella, uherský a j.) 4,766, pomoranče a mandarinky 10,000, banány 7,000, kalifornská i australská atd. jablka 2,300 atd., jakož různá zelenina i ovoce, víno, hedvábné a polohedvábné i kožené výrobky a hračky.

Při této příležitosti nelze nepoukázati aspoň stručně, jaká škoda vzniká našemu národohospodářství ze zbytečných jen módně povrchních zájezdů širokých vrstev z Československa do ciziny, jež nepoznaly ani malé procento přírodních krás a památností *doma* ve vlasti. Roku 1925 utratili příslušníci českoslovenští při cestách za hranice na 596 milionů Kč, jak zjištěno jednak pomocí statistiky z bankovního úřadu ministerstva financí, jednak kalkulací počtu našich turistů za čs. hranice, ač ovšem zahraniční návštěvníci v Praze i našich lázních a použitím veřejných prostředků dopravních naopak zanechávají v čs. republice rovněž značné obnosy.

Nelze čísti tyto statistické dokumenty a nevyvoditi z nich *důsledků a pouček*. Každý uvědomělý Čech a Slovák, případně Karpatorus má v tom směru opravdovou povinnost ve smyslu svrchu citovaného poučení Bráfova z usnesení Národní rady československé *o národohospodářském vlastenectví*. Nikdo se nesmí vymlouvati na kohokoliv a uhýbati! Uvědomělí buďte příkladem!

Česká i slovenská, případně karpatoruská hospodyňko, dokaž své uvědomění skutkem — *každý haléř*, který vydáváš, ať v domácnosti, v saisoně plesů a zábav, ať na cestách, v lázních atd. za mouku, kávu, sádlo, sýr, zeleninu, mýdlo, textilie atd. až po čokoládu s zmrzlinu, má svou důležitost. Ty Jsi článek nejdůležitější! **Od sebe každý začněme!**

Ale stejně jako *konsument*, i *výrobce*, obchodník, finančník a všecky *korporace* mají své vážné povinnosti národohospodářské. Běží o zlepšení blahobytu veškerého občanstva.

Činitelé v čs. národě i státě vedoucí a zodpovědní, postarejtež se o nezbytné *cílevědomé usměrnění* našeho života národohospodářského v čs. republice, jakož i součinnost s činiteli v bratrských národech slovanských a spřátelených vůbec za účelem vzájemné spolupráce a podpory, neboť teprve tak dovršíme obnovu veledíla naší samostatnosti, vyrůstající z naší slavné minulosti pro dobu současnou i veškerou budoucnost Československa i Slovanstva vůbec.

Současně připojujeme tabulky sociálních kategorií s číslicemi podle národnosti, aby vysvitlo nestejné rozvrstvení jednotlivých povolání (příslušníků čs. národa i národností menšinových) a vnitřní naše posice v celkovém hospodářském životě československé republiky.

Doprava v čs. republice. Pošta, telegraf a telefon, Železnice a jiné dráhy, Ostatní doprava a pom. živn. dopravní.

Povoláním		samostat.	nájem.	úředníků	dělníků	učedníků	nádeníků	Úhrnem
národnosti	československé:	13.622	112	98.269	331.099	35	8.273	**451.401**
	*)	7.012	59	48.689	155.526	—	3.798	215.084
	ruské:	439	—	411	4826	—	298	**5.974**
	*)	229	—	241	2.341	—	143	2.954
	polské:	72	—	427	5.778	1	245	**6.523**
	*)	39	—	225	2.830	—	127	3.221
	německé:	7.568	20	41.160	110.807	105	665	**160.325**
	*)	3.989	6	21.480	52.864	—	294	78.633
	maďarské:	1.137	1	4.065	15.668	6	603	**21.480**
	*)	596	—	2.289	7.742	—	280	10.907
	židovské:	3.309	9	723	1.218	3	24	**5.286**
	*)	1.614	4	333	570	—	16	2.537
	jiné:	21	—	131	333	—	43	**528**
	*)	11	—	109	160	—	23	303
	z cích státních příslušníků:	460	—	3.094	9.104	26	105	**12.789**
	*)	247	—	1.656	4.145	—	51	6.099
	Úhrnem v ČSR:	**26.628**	**142**	**148 280**	**478.824**	**176**	**10.256**	**664.306**
	***) z toho žen:**	**13.737**	**69**	**75.022**	**226.178**	—	**4.732**	**319.738**

Dle sčítání lidu ze dne 15. února 1921.

Obchod v čs. republice 1921.

Obchod se zbožím (v tom konsumy, družstva a pod.), Živnosti hostinská a výčepnická, Pomocné živnosti obchodní.

Povoláním		samostat.	nájemců	úředníků	dělníků	učedníků	nádeníků	Úhrnem
národnosti	československé:	263.290	8 528	24 588	92.076	9 485	1.303	399.270
	*)	160.869	5.033	13.991	42 210	2.111	605	224.819
	ruské:	1.742	10	78	441	8	3	2.282
	*)	1.287	5	56	230	2	2	1.582
	polské:	781	14	100	534	21	17	1.467
	*)	544	12	56	322	3	10	947
	německé:	133.706	4 312	13.072	48.118	4.791	456	204.455
	*)	80.044	2.603	6.591	22.153	795	196	112.382
	maďarské:	18.133	114	844	5.169	418	113	24.791
	*)	10.781	70	440	2.229	23	35	13.578
	židovské:	57.851	144	1.810	7.201	489	21	67.516
	*)	30.945	80	871	2.498	45	6	34.445
	jiné:	279	2	31	76	2	—	390
	*)	167	1	22	44	—	—	234
	cizích státních příslušníků:	11.408	309	1.886	5.580	347	66	19.596
	*)	6.780	191	936	2.568	56	27	10.558
	Úhrnem v ČSR:	487.190	13.433	42.409	159.195	15.561	1.979	719.767
	*) z toho žen:	291.417	7.995	22.963	72.254	3.035	881	398.545

Dle sčítání lidu ze dne 15. února 1921.

Peněžnictví v československé republice 1921.

Povoláním		samostat.	nájemců	úředníků	dělníků	učedníků	nádeníků	Úhrnem
národnosti:	československé:	696	8	36.152	6.366	—	20	**43.242**
	*)	456	4	17.884	3.046	—	11	21.401
	ruské:	4	—	108	31	—	—	**143**
	*)	2	—	69	15	—	—	86
	polské:	2	—	78	8	—	—	**88**
	*)	2	—	47	4	—	—	53
	německé:	375	4	15.858	1.682	—	1	**17.920**
	*)	235	1	7.409	764	—	—	8.409
	maďarské:	42	—	2.559	443	—	2	**3.046**
	*)	22	—	1.419	211	—	—	1.652
	židovské:	86	—	1.275	74	—	—	**1.435**
	*)	41	—	575	42	—	—	658
	jiné:	3	—	33	2	—	—	**38**
	*)	2	—	24	2	—	—	28
	cizích státních příslušníků:	70	—	1.381	118	—	1	**1.570**
	*)	41	—	725	59	—	1	826
	Úhrnem v ČSR:	1.278	12	57.444	8.724	—	24	**67.482**
	*) z toho žen:	801	5	28.152	4.143	—	12	33.113

Dle sčítání lidu ze dne 15. února 1921.

Průmysl a živnosti v československé republice 1921.

Povoláním		samostat.	nájem.	úředníků	dělníků	učedníků	nádeníků	Úhrnem
národnosti	československé:	625.147	2.443	82.134	1,982.064	155.166	51.255	**2,898.209**
	*)	333.382	1.308	42.173	920.777	23.948	24.066	**1,345.652**
	ruské:	8.081	51	210	12.558	444	852	**22.196**
	*)	4.424	30	134	6.142	27	388	**11.145**
	polské:	2.778	5	723	35.892	851	1.618	**41.867**
	*)	1.540	3	402	16.456	145	804	**19.350**
	německé:	265.562	1.238	65.776	954.982	57.331	16.707	**1,361.596**
	*)	145.880	659	31.258	470.817	9.079	7.518	**665.211**
	maďarské:	53.359	122	4.564	53.344	6.166	2.677	**120.232**
	*)	28.202	55	2.360	23.558	378	1.239	**55.792**
	židovské:	27.607	97	3.426	7.748	1.567	146	**40.591**
	*)	14.583	51	1.535	3.176	378	60	**19.783**
	jiné:	1.771	—	91	2.206	42	230	**4.340**
	*)	905	—	66	1.028	4	123	**2.126**
	cizích státních příslušníků:	16.339	62	10.950	78.433	3 499	2.784	**112.067**
	*)	9.248	33	5.355	35.292	594	1.124	**51.646**
	Úhrnem v ČSR:	**1,000.644**	**4.018**	**167.874**	**3,127.227**	**225.066**	**76.269**	**4,601.098**
	***) z toho žen:**	**538.162**	**2.139**	**83.283**	**1,477.246**	**34.553**	**35.322**	**2,170.705**

Dle sčítání lidu ze dne 15. února 1921.

Zemědělství, lesnictví a rybářství v čs. republice 1921.

Povoláním		samostat.	nájem.	úředníků	dělníků	učedníků	nádeníků	Uhrnem
národnosti	československé:	2,385.988	25.212	27.573	505.510	1.229	649.732	3,595.244
	*)	1,276.669	13.983	14.725	249.332	51	368.749	1,923.509
	ruské:	292.892	905	487	15.789	2	73 161	383.236
	*)	150.663	475	280	6.350	—	36.105	193.873
	polské:	10.053	31	107	3.197	3	2.670	16.061
	*)	5.630	10	77	1.710	—	1.516	8.943
	německé:	571.163	9.636	11.308	131.388	593	128.260	852 348
	*)	308.638	5.398	5.795	71.321	20	70.318	461.490
	maďarské:	258 153	1.503	4.565	72.841	35	119.102	456.199
	*)	132.028	810	2.495	33.453	2	59.947	228.735
	židovské:	22.270	573	1.002	1.271	2	5.357	30.475
	*)	11.366	299	465	542	—	2.605	15.277
	jiné:	8.635	66	38	654	—	4.599	13.992
	*)	4.377	34	17	262	—	2.431	7.121
	cizích státních příslušníků:	11.070	357	1.731	16.325	43	8.962	38.488
	*)	6.180	196	925	6.795	1	4.816	18.913
	Úhrnem v ČSR:	3,560.224	38 283	46.811	746 975	1.907	991 843	5,386 043
	*) z toho žen:	1,895.551	21.205	24.779	369.765	74	546.487	2,857.861

Dle sčítání lidu ze dne 15. února 1921.

K národohospodářským tabulkám z 8. a 9. čísla „Čechoslováka“ s rozčleněním jednotlivých národností v čs. rep. podle povolání a sociálních tříd v číslicích absolutních dodáváme ještě pro přirovnání známé číslice národnostní ze sčítání r. 1921; tehdy bylo napočteno v čs. republice čs. stát. příslušníků národnosti československé 8,760.937, ruské 461.849, polské 75.853, německé 3,123.568, maďarské 745.431, židovské 180.855, jiné 25.871 a 238.808 cizích stát. příslušníků z úhrnného počtu 13,613.172 obyvatelů. Z názornějších čísel poměrných uvádíme aspoň číslice pro úhrn příslušných k povolání v posledním sloupci tabulek·

Povolání:	Z 1000 čs. stát. příslušníků povolání v levo označeného připadalo 15. února 1921 na čs. stát. příslušníky národnosti						
	československé	ruské	polské	německé	maďarské	židovské	jiné
zemědělství	672·3	71·7	3·0	159·4	85·3	5·7	2·6
průmysl	645·6	5·0	9·3	303·3	26·8	9·0	1·0
obchod	570·2	3·3	2·1	292·0	35·4	96·4	0·6
peněžnictví	656·0	2·2	1·3	271·9	46·2	21.8	0·6
doprava	692·8	9·2	10·0	246·1	33·0	8·1	0·8

Pro přirovnání opět poměrná čísla národností z r. 1921: z 1000 čs. stát. příslušníků bylo 655.1 nár. československé, 34.5 ruské, 5.7 polské, 233.6 německé, 55.7 maďarské, 13.5 židovské a 1.9 jiné.

Národní rada československá v Praze,

Valentinská 1

uznala 1921 za nezbytné vydávati

nestranický měsíčník dokumentní

pro zájmy národní a slovanské. A tak nastoupí rokem 1931

ČECHOSLOVÁK

nový ročník spoluprací kruhu českých a slovenských národních pracovníků ze všech čs. politických stran i činitelů dalších. Vychází každého 15. dne v měsíci a přináší kromě stati úvodní rubriky: Národní organisace, Národní obzor čs. (věci národně-politické, samosprávné, národohospodářské a sociální, školské a osvětové, právně-jazykové i zaměstnanecké, vlastinové z jazykově-smíšených oblastí hlavně pohraničních, o čs. zahraničí, informaci ciziny a o cizině, národnostním archivu a museu NRČ. a otázkách sbírek na národní účely), Kronika národně-důležitých událostí, Besídka,Knihy zaslané pro NRČ. a inserty solidních čs. firem. Předplatné ročně Kč 28.—, do ciziny o porto více. Číslo Kč 2.50.

„Čechoslovák",

všenárodní měsíčník dokumentní, vydává Národní rada československá v Praze, Valentinská 1, redakcí Augustina Seiferta za součinnosti národních pracovníků ze všech čs. politických stran i kruhů dalších. Ročně Kč 28.—, do ciziny o porto více.

„Naše zahraničí"

jako sborník (pět čísel ročně) vydávají: Národní rada československá, Ústav pro hospodářské styky emigrační a kolonisační při Masarykově Akademii Práce a Československý ústav zahraniční. Redaktoři dr. Jan Auerhan a dr. Jan Žilka. Roční předplatné pro Československo Kč 25.—, pro ostatní Evropu Kč 30.—, ostatní země 1 dolar. Administrace: Praha I., Valentinská 1.

Paní Renáta Tyršová.

Památník na počest jejích 70. narozenin 1924. Redakcí Fr. Táborského. Bibliofilské vydání, tištěné středním baskervillem, za Kč 24.— a na silnějším papíře za Kč 36.—.

Naše Amerika.

Napsal Tomáš Čapek, president Bank of Europe v New Yorku. V gen. komisi nakl. „Orbis" Praha—Král. Vinohrady, Fochova 62. Brož. výtisk za Kč 95.—.

T. G. Masaryk,

president čs. republiky. K jeho 80. narozeninám vydala NRČ s projevy, které učinili: předseda posl. Ad. Prokůpek, místopředseda prof. dr. Boh. Němec a člen výboru em. řed. Karel Kálal. Otisk z měsíčníku „Čechoslovák" se 3 obrázky. Za Kč 6.—, na lepším papíře Kč 9.—.

Sebeobrana Čechoslováků a Národní rada československá.

Napsal Augustin Seifert. II. vydání. Za Kč 3.—.

Národní rada československá v Praze.

(1900—1930). Napsal Augustin Seifert. Za Kč 3.—.

Manifestace 28. října 1930 a 30 let Národní rady čs. v Praze.

(Se 2 obr. a informací o NRČ.) Za Kč 6.—.

Adresa objednávek:

Národní rada československá, Praha,
Valentinská 1.

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE
CU90611942

Národ a pravda nade vše!

Národní rada československá.

Praha, Valentinská 1.

Protičeská nenávist německonacionálních fanatiků, zaslepených vidinami krajního imperialismu všeněmeckého, propukla nejvášnivěji po vydání t. zv. jazykových nařízení pro Čechy a Moravu z 5. a 22. dubna 1897, jimiž vláda v některých oborech úředních zaváděla rovné právo českého jazyka s privilegovanou posud neprávem němčinou. Fanatismus ten, podporovaný ze zahraničí, řádil v parlamentě i mimo, zvláště ve vlastinových oblastech jazykově smíšených jakoby šíleně. České strany politické však zatím pokračovaly ve vzájemných bojích, čímž zájmy národního celku nesmírně trpěly. Bylo to vidno též při četných nepříznivých české věci volbách i ztrátách posud českých posic v úřadech i na realitním majetku v územích vlastinových. Konečně padla 1899 za těchto okolností vláda Thun-Kaizlova a 17. října 1899 zrušena podle diktátu německonacionálního i česká vymoženost, jazyková nařízení. Byla to nová krutá křivda vídeňského režimu císaře Franze Josepha, nová věrolomnost vůči národu našemu a nespravedlivé nadržování německé menšině v Rakousku (podobně jako minorita maďarská v Uhersku šlapala nejbrutálněji všecky tamní národnosti nemaďarské). Němci jásali — na Čechy však zapůsobilo zrušení jazykových nařízení a obnova pobělohorských nespravedlivosti v naší odvěké vlasti tak mocně, že spontanně vznikla myšlenka celonárodního ústředí, jež by společným dorozuměním zjednávalo jednotný postup českých stran politických ve věcech všenárodních a uplatňovalo tuto jednotnou obranu práv národa cestou svépomoci. Avšak i tu ještě bylo nutno více než osm měsíců mezi znepřátelenými stranami politickými jednati o formu a uskutečnění myšlenky, všeobecně sic vítané, ale různě omezované. Nejvyšší celonárodní instituce svépomocná jako společný orgán vůle všeho národa pojmenována tehdy „Národní radou českou".

Dne 17. června 1900 došlo konečně k ustavení Národní rady české v Praze, jež by zjednávala dorozumění o společných zájmech všenárodních a postupu k jejich obhájení. Prvním předsedou zvolen jednomyslně poslanec MUDr. Em. Engl jako tehdejší předseda Českého klubu poslaneckého. Když pak vznikly nové trapné boje a spory mezi českými stranami politickými, jež znemožňovaly všecku práci NRČ, navrhl poslanec dr. Engl, roztrpčen jsa spory těmi, za svého nástupce osvědčeného předsedu organisačního výboru NRČ poslance JUDra Jos. Herolda, jehož neúnavné energii od r. 1904 podařilo se NRČ udržeti.

Rokem 1905 zřízena výkonná kancelář NRČ a s prostředky vskutku nepatrnými rozvinuta organisace nové instituce v ústředí pražském zřízením odborů poradních a postupně i v zemských odbočkách NRČ Moravské v Brně za předsednictví poslance JUDra Ot. barona Pražáka i Slezské v Opavě za předsednictví poslance dra F. Stratila; později připojena i Dolnorakouská odb. NRČ ve Vídni za předsednictví prof. MUDra Jos. Drozdy až do státního převratu. Přes veškeré překážky a různá protivenství, jakož neporozumění vlivných kruhů, pracováno úsilovně a touto nehlučnou, ale poctivou prací získáváni vždy noví spolupracovníci. S rozvojem práce NRČ přicházely stále zdárnější

výsledky a s nimi rostla i důvěra v celém národě a vážnost za hranicemi české vlasti; jak se zahraničními krajany a se světem slovanským, tak i s příslušníky spřátelených národů a zemí neslovanských navázány a udržovány rozsáhlé a trvalé styky. Po těžké ztrátě smrtí předsedy posl. dra J. Herolda (4. V. 1908) zvolen předsedou NRČ. poslanec prof. JUDr. Jaromír Čelakovský a r. 1909, když tento pro churavost další kandidatury nepřijal, poslanec JUDr. Jan Podlipný (až do smrti 19. III. 1914).

Od r. 1914 zastával předsednickou funkci jako I. úřad. místopředseda poslanec Ad. Prokůpek, který zvláště za těžké doby světové války, kdy persekuce hned na počátku zamířila ostře, zvláště od 21. května 1915 přímo na NRČ., její pracovníky i kancelář, nesl odpovědnost vůči rakouským nenávistným orgánům. Ihned po vypuknutí války byla ovšem činnost NRČ. (z jejíž spisovny ostraněno hned na tisíce akt za války nebezpečných) usnesením předsedů českých poslaneckých klubů z taktických důvodů omezena, jakož zastaveny formálně schůze, aby byla možnost nevyhověti požadavkům protidohodového projevu i upisování válečných půjček; naproti tomu však právě z podnětu předsednictva NRČ. zařízeny důležité akce pro součinnost znepřátelených českých stran politických (mimo místnosti policejně stopované NRČ.) i pro zdar čs. akcí odbojových za hranicemi v zemích spřátelených. Teprve od podzimu 1917 přistupováno postupně k obnově činnosti NRČ., která formálně pro nové tříletí ustavena dne 26. září 1918 za součinnosti veškerých českých stran politických, když se byla přihlásila oficiálně do NRČ. v červenci 1918 i čs. strana soc. demokrat.

Státní převrat 28. října 1918 způsobil, že 13. prosince při volbách činovníků NRČ zvoleni už i bratři Slováci jako plnoprávní členové, jak do předsednictva tak do ústředního sboru NRČ., která pojmenována Národní radou československou. Později došlo i k nové organisaci zemských odboček.

V čele Národní rady československé jsou nyní: předsedou poslanec Adolf Prokůpek, předseda Zemědělské rady a jejího českého odboru, Zeměd. jednoty čs. rep. atd., místopředsedy: primátor hlav. města Prahy JUDr. Karel Baxa, profesor Karlovy university Ph. Dr. Bohumil Němec, president senátu JUDr. Frant. Soukup, spisovatelka pí. Renáta Tyršová, opat Th. Dr. Methoděj Zavoral (v Praze), býv. poslanec i předseda zemského výboru moravského JUDr. Ladislav Pluhař, předseda Moravské odbočky NRČ v Brně, místopředseda obch. a živn. komory Otakar From, předseda Slezské odbočky NRČ v Opavě, emer. minister Fedor Houdek, predseda Slovenskej odbočky Národnej rady československej v Bratislave, president zem. finanč. řed. Vendelín Kugler, předseda Karpatoruské odbočky NRČ. v Užhorodě a senátor Kornel Stodola, předseda odboru NRČ. pro čs. zahraničí. Seniorem předsednictva jest em. advokát JUDr. Lad. Scheichl, pokladní zpravodaj NRČ. od r. 1905, presidiálním zpravodajem emer. zemský odborový přednosta JUDr. Jos. Pilař, advokát v Praze-Bubenči.

V čele kanceláře NRČ. jest od r. 1905 ředitel Augustin Seifert.

Tiskla Severočeská tiskárna v Ústí n. Lab.